

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

РЯШКО Олена Василівна

УДК 351.74:(340.131+343.85)

**ЗАКОННІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ В
СЛУЖБОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

КИЇВ-2006

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Львівському державному університеті внутрішніх справ

Науковий керівник

ОСТАПЕНКО Олексій Іванович, доктор юридичних наук, професор Львівський державний університет внутрішніх справ, професор

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор **Колпаков Валерій Костянтинович**, Київський національний університет внутрішніх справ, начальник кафедри адміністративного права і процесу

кандидат юридичних наук, доцент **Демський Едуард Францович** професор кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права Міжнародний університет розвитку людини “Україна”

Провідна установа Національний університет Державної податкової служби України

Захист відбудеться „25” жовтня 2006 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 в Київському національному університеті внутрішніх справ (03035, м. Київ, Солом’янська площа, 1)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного університету внутрішніх справ (03035, м. Київ, пл. Солом’янська площа, 1)

Автореферат розісланий „24” вересня 2006 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Є. Д. Лук’янчиков

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Побудова в Україні правової соціальної держави залежить від багатьох чинників, серед яких забезпечення конституційних гарантій прав і свобод громадян є одним із визначальних. Здійснення цієї важливої місії, значною мірою, покладено на органи внутрішніх справ. Діяльність міліції щодо забезпечення загальнолюдських стандартів прав людини вимагає, перш за все, дотримання нею законності в службовій діяльності. Ця вимога є особливо актуальною, оскільки Україна проводить цілеспрямовану політику щодо входження до єдиного правового простору розвинутих країн світу, до цивілізованої міжнародної правоохоронної діяльності. Вирішення цієї проблеми вимагає реформування її правоохоронних органів, у тому числі – міліції, переорієнтації її основної функції зі суто репресивної на соціально-захисну, наближення до міжнародно-правових стандартів, дотримання Європейського кодексу етики поліцейського.

На сучасному етапі розвитку світової цивілізації значно зростає роль, розширяється обсяг завдань і відповідальності працівників міліції щодо забезпечення законності і прав людини в міжнародно-правовій сфері. Аналіз стану дотримання законності і дисципліни в органах і підрозділах викликає занепокоєння не лише керівництва держави і МВС, а й громадського загалу. Про це свідчить розпорядження Президента України від 26 грудня 2002 р. № 53202-рп “Про заходи щодо зміцнення дисципліни працівників та вдосконалення кадрової роботи в правоохоронних органах” та особливо заява Президента України від 18 липня 2006 р., де зосереджена увага про необхідність глибокого реформування правоохоронних органів, що повинно значно сприяти забезпеченню законності та правопорядку у суспільстві, а також численні накази МВС, рішення Колегії, спрямовані на вжиття рішучих заходів щодо зміцнення дисципліни та законності, ліквідації негативних проявів у діяльності особового складу органів та підрозділів міліції.

Сучасний рівень правоохоронної діяльності вимагає створення такої міліції, якій би були притаманні найкращі світові досягнення, що визначали б її високий професіоналізм і патріотизм, відданість справі, високу культуру та відповідальність. Для здійснення такої реформи вкрай важливе науково-теоретичне обґрунтування її засадничих принципів.

Таким чином, актуальність досліджуваної проблеми впливає з необхідності її теоретико-філософського аналізу, визначення сутності об’єктивних і суб’єктивних детермінант правопорушень серед особового складу, аналітичного дослідження основоположних чинників зміцнення законності та дисципліни. Вивчення вітчизняних наукових публікацій із цієї тематики та аналіз практичної діяльності ОВС дає підстави стверджувати, що проблема законності і дисципліни в роботі міліції ще не стала об’єктом такого комплексного дослідження, в якому б знайшли відображення її філософсько-соціальні, політичні, ідеологічні, морально-психологічні, культурологічні та релігійні аспекти. Отже, існує певна прогалина в адміністративно-правовій літературі, яку ми прагнули певним чином заповнити, обираючи тему дисертаційної роботи, водночас враховуючи необхідність розробки цієї проблеми та недостатнє її висвітлення.

Важливу роль у формуванні теоретичних позицій дисертанта відіграли праці вітчизняних учених-адміністративістів, зокрема В.Б.Авер'янова, О.М.Бандурки, О.К.Безсмертного, Ю.П.Битяка, В.С.Венедиктова, І.П.Голосніченка, Є.В.Додіна, А.Т.Комзюка, Л.В.Коваля, А.П.Клюшніченка, В.П.Колпакова, В.М.Марчука, В.І.Олефіра, О.І.Остапенка, Р.С.Павловського, Г.І.Петрова, Ю.С.Шемшученка, В.К.Шкарупи, О.М.Якуби, де розглянуто широке коло проблем службової діяльності ОВС в адміністративно-правовій сфері, розкрито вузлові питання адміністративної діяльності у галузі державного управління. Суттєвим методологічним джерелом для дисертанта стали праці з філософії та соціології права, кримінального та адміністративного права, психології, етики, конфліктології, соціоніки, де розглядаються загальні світоглядні проблеми функціонування права, роль і місце законності у суспільних відносинах, об'єктивні та суб'єктивні умови і причини, що породжують правопорушення, політичні, економічні, соціальні, морально-психологічні фактори, які впливають на стан правопорядку і законності в суспільстві. Це, в першу чергу, роботи П.А.Воробєя, А.П. Закалюка, Р.А. Калюжного, Я.Ю.Кондратьєва, М.Й.Коржанського, О.А.Мартинюка, Н.П. Матюхіної, Ю.І.Римаренка, В.І.Шакуна.

Відсутність ґрунтовних системних теоретико-методологічних досліджень стану дотримання і зміцнення законності у службовій діяльності, профілактики правопорушень працівниками міліції об'єктивно спричинює необхідність пошуку нових ефективних шляхів наукового вирішення цієї проблеми відповідно до вимог сьогодення. Вищевикладене обумовлює актуальність і доцільність проведення поглибленого дослідження проблеми законності і профілактики правопорушень в органах і підрозділах міліції України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з планами наукових досліджень Міністерства внутрішніх справ України («Пріоритетні напрями фундаментальних і прикладних досліджень навчальних закладів і науково-дослідних установ МВС України на період 2000-2005 рр.»), а також наказом МВС України від 30.06.2001 р. № 515 «Про Комплексну програму кадрової політики в органах та підрозділах внутрішніх справ та забезпечення законності і дисципліни на 2001-2005 роки», наказами МВС України від 30.06.2002 р. № 635 «Про заходи щодо організації проведення науково-дослідницьких робіт та впровадження їх результатів у практичну діяльність органів внутрішніх справ України», від 28.02.2003 р. № 185 «Про затвердження Програми реформування наукової та науково-технічної діяльності в системі правоохоронних органів», від 15.05.2003 р. № 491 «Про вдосконалення науково-дослідницької діяльності в системі МВС України», від 20.10.2003 р. № 1213 «Про затвердження Програми реформування освітянської діяльності МВС України». Тему внесено до переліку головних напрямів наукових та дисертаційних досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ згідно з наказом МВС України від 05.07.2004 р. № 755 «Про затвердження Пріоритетних напрямів наукових та дисертаційних досліджень, які потребують першочергового розроблення і впровадження в практичну діяльність органів внутрішніх справ, на період 2004-2009 років».

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення теоретико-методологічних і правових засад сутності факторів та детермінант, що впливають на стан законності і дисципліни та профілактики правопорушень у службовій діяльності працівників міліції; обґрунтування найважливіших заходів, спрямованих на удосконалення нормативно-правової бази забезпечення законності і правопорядку в організаційно-управлінській діяльності, аналіз політичної культури, духовної, морально-психологічної сфери щодо забезпечення законності і дисципліни; вироблення науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення законності та профілактики правопорушень у службовій діяльності працівників.

Означена мета дослідження зумовила постановку та розв'язання наступних завдань:

- аналіз сутності філософсько-теоретичних концепцій щодо ролі і місця права і законності в суспільстві та державі;
- аналіз впливу факторів і детермінант, що спонукають до порушень дисципліни і законності серед особового складу органів та підрозділів міліції;
- вироблення пропозицій щодо соціально-правового захисту працівників міліції як важливого чинника профілактики правопорушень в їх службовій діяльності;
- дослідження ролі і місця політичних, соціально-економічних, духовних, морально-психологічних та релігійних чинників, мікроклімату сім'ї у підвищенні психологічної готовності до виконання службового обов'язку та морально-правової відповідальності за свої дії працівників міліції;
- визначення та обґрунтування організаційно-управлінських заходів працівників міліції у службовій діяльності щодо забезпечення конституційних прав і свобод громадян;
- вивчення сучасного стану взаємовідносин між міліцією і населенням, впливу громадської думки і ЗМІ, ролі правової культури та культури спілкування у забезпеченні законності та профілактики правопорушень серед особового складу працівників міліції;
- з'ясування сучасної кадрової політики та її соціальних наслідків у забезпеченні законності і дисципліни, профілактики правопорушень у службовій діяльності працівників міліції;
- підготовку методичних матеріалів для проведення виховної роботи, спрямованої на зміцнення законності і дисципліни серед особового складу міліції України.
- розробку науково-обґрунтованих рекомендацій щодо усунення негативних чинників і детермінант у службовій діяльності працівників міліції;
- розробку Положення про службовий відгук на випускника вищого навчального закладу МВС України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які складаються у сфері службової діяльності міліції України щодо забезпечення нею законності і правопорядку в державі.

Предметом дослідження є стан законності і дисципліни та профілактика правопорушень в органах і підрозділах внутрішніх справ, зокрема, серед дільничних інспекторів міліції (ДІМ), патрульно-постової служби (ППСМ), Державної

автомобільної інспекції (ДАІ).

Методологія дослідження. Методологією дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Головним у цій системі виступає діалектичний метод як загальний науковий метод пізнання соціально-правових явищ у їх розвитку, суперечностях та змінах, що дає можливість дослідити проблеми у єдності їх соціального змісту і юридичної форми. У роботі застосовуються наступні методи і прийоми пізнання:

– *філософсько-діалектичний* - використовується при аналізі сутності понять законності і дисципліни та діалектики їх взаємозв'язку, а також профілактики правопорушень(підрозділи 1.2, 1.3, 2.1).

– *історико-логічний* використовується при аналізі філософсько-правових ідей в працях мислителів Західної Європи і України(підрозділ 1.1);

порівняльний метод дає можливість виявити як позитивні, а також негативні аспекти в службовій діяльності працівників поліції США та Великої Британії, а також міліції Російської Федерації(підрозділи 3.2, 3.3);

– *метод структурно-функціонального аналізу* - слугує методологічною основою для аналізу класифікаційної характеристики факторів та детермінант і їх вплив на зміцнення законності і дисципліни серед особового складу(підрозділи 2.1, 2.3, 3.1);

– *соціологічні методи* (спостереження, анкетування тощо) - застосовується при збиранні й аналізі інформації щодо забезпечення законності і дисципліни і профілактики правопорушень, а також проблем аналізу авторитету й престижу працівників міліції, соціально-правових засад їх захисту, роль політичних, морально-психологічних і релігійних чинників у зміцненні законності серед працівників органів і підрозділів міліції(підрозділи 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Емпіричну базу дослідження склали статистичні й аналітичні матеріали МВС України про стан законності й дисципліни серед особового складу, аналіз законодавства та нормативної діяльності органів законодавчої, виконавчої, судової влади, а також працівників адміністративної служби міліції - дільничних інспекторів міліції, патрульно-постової служби міліції, Державної автомобільної інспекції. Для виявлення проблемних питань проводилося анкетування 195 випускників Львівського державного університету внутрішніх справ та 237 працівників (ППСМ).

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена актуальністю теми наукового дослідження і полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням теоретичних і практичних питань законності і профілактики правопорушень у службовій діяльності органів міліції.

Виходячи з концептуальних засад здійсненого дослідження, дисертантом отримано результати, що характеризуються науковою новизною:

вперше

– на основі загальноприйнятої філософської методології здійснено поглиблений аналіз сутності законності, характеру її змісту і форм впливу на функціонування міліції України;

– *встановлено* діалектичний взаємозв'язок і взаємовплив законності і дисципліни серед особового складу міліції;

– *здійснена* класифікація і характеристика факторів і детермінант, а також з'ясовано їх вплив на зміцнення законності і дисципліни у службовій діяльності працівників міліції;

– *розкрито* суть суперечностей у відомчих правових актах управління та в організаційно-управлінській діяльності органів міліції, обґрунтовано їх вплив на стан законності і дисципліни у службовій діяльності працівників міліції;

– *з урахуванням* сучасних вимог, більш глибоко вивчено проблему забезпечення соціально-правового захисту працівників ОВС, а також обґрунтовано та запропоновано заходи на удосконалення зміцнення законності і дисципліни та профілактики правопорушень серед них;

– *з'ясовано* значення політичних, морально-психологічних та релігійних чинників, як важливих факторів у забезпеченні законності і дисципліни серед особового складу міліції;

обґрунтовано

– з урахуванням існуючих проблем кадрової та гендерної політики нагальну потребу кардинальних змін у забезпеченні законності і дисципліни та профілактики правопорушень в органах і підрозділах міліції;

дістало подальший розвиток

– вивчення та узагальнення сучасних форм і методів партнерських відносин міліції з населенням, визначення шляхів їх подальшого зміцнення як важливого чинника превенції правопорушень як із боку правоохоронців, так і широкої громадськості;

– розуміння та усвідомлення ролі та місця громадської думки та ЗМІ, їх впливу на зміцнення законності, дисципліни і профілактики правопорушень у службовій діяльності працівників міліції;

– усвідомлення необхідності використання вітчизняними правоохоронцями досвіду поліції США, Великої Британії та міліції Російської Федерації щодо забезпечення законності, дисципліни і правопорядку.

За результатами дослідження автор запропонував власне трактування низки термінів: „законність”, „службова діяльність”, „профілактика правопорушень”, „внутрішня дисципліна”, „морально-правова відповідальність”, „правова свідомість”, „кадрова політика”, „службова ретельність”.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання сформульованих висновків і пропозицій у галузі науково-дослідницької діяльності - матеріали дисертації можуть бути використані МВС України в політико-стратегічній та організаційно-управлінській діяльності, а керівництвом УМВСУ в регіонах у плануванні, організації виховної, соціально-психологічної роботи. Матеріали дисертації можуть певним чином слугувати теоретико-прикладним підґрунтям у пошуку органами та підрозділами міліції найбільш раціональних форм та методів співпраці з населенням, із ЗМІ, подальшої апробації шляхів зміцнення законності і профілактики правопорушень серед особового складу міліції, а також для подальшого комплексного поглибленого дослідження причин та умов правопорушень у

службовій діяльності працівників міліції України. Пропозиції, визначені у дисертації, спрямовані на прийняття нормативно-правових актів, щодо удосконалення системи соціально-правового захисту, як важливого чинника профілактики правопорушень підняття ролі, авторитету і престижу працівників міліції. У навчальному процесі - результати наукового дослідження використовуються при викладанні спецкурсів у Львівському державному університеті внутрішніх справ та в системі службової підготовки особового складу УМВС у Львівській області щодо зміцнення партнерських зв'язків міліції з громадськістю, вдосконалення наставницько-кураторської роботи у практичній діяльності працівниками соціально-психологічної служби та кадровим апаратом. Низку положень дисертацій викладено у навчально-методичних посібниках, фахових наукових публікаціях дисертанта.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею. Теоретичні висновки і результати дисертаційного дослідження отримані на підставі особистих досліджень автора. У посібнику «Поліція США» який підготовлено у співавторстві з В. Л. Ортинським та О. І. Остапенко здобувачеві належить матеріал «Законність та профілактика правопорушень в поліції США», «Взаємозв'язки і співпраця поліції США з населенням», «Співпраця органів внутрішніх справ України з поліцією США». Ідеї і матеріали, які належать співавторам у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, узагальнення, висновки та результати дисертації оприлюднено і опубліковано на двох міжнародних та трьох всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція. “Проблеми формування іміджу дільничних інспекторів міліції в умовах становлення громадянського суспільства в Україні”: Матер. міжнар. наук. – практ. конфер. (24-25 квіт. 2004р.; Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ: ВОНДР та РВД ПЮІ МВС України, 2004. “Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення” / 7-8 квіт. 2006р., м. Львів; “Проблеми взаємопорозуміння ОВС з населенням”: Матер. міжвуз. курсантської (студентської) наук.-практ. конфер. Донецьк, 26 жовтня 2001 р. – Донецьк: ДІВС, 2002; “Механізм правового регулювання у правоохоронній діяльності в умовах формування громадянського суспільства” Львів; / 30 квіт. 2004 р.; “Проблеми формування правосвідомості молоді в сучасних умовах розвитку української державності.” Матер. курсантсько-студентської наук. конференції 22 жовтня 2004 р. Львів, 2005.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертаційного дослідження знайшли своє висвітлення у навчальному посібнику та 14 наукових публікаціях, з яких 9 опубліковано у фахових визнаннях, затверджених ВАК України, а 5 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Основний зміст роботи

У вступі обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, визначається її мета і завдання, об'єкт і предмет, методологічна база, розкривається наукова новизна, формулюються теоретичне і практичне значення основних положень дисертації, ступінь їх апробації та впровадження одержаних

результатів.

Розділ 1 „Методологічні проблеми аналізу законності і дисципліни в службовій діяльності працівників міліції України” присвячено дослідженню філософсько-методологічних проблем стану законності, дисципліни та їх впливу на забезпечення конституційних прав і свобод громадян.

У підрозділі 1.1. Сутність та зміст методології законності і дисципліни як філософсько-правових феноменів аналізуються сутність та зміст законності як складного соціально-правового явища на базі філософської методології.

Наголошується, що зміст законності може проявлятися у різних формах – політичній, соціальній, економічній, релігійній та ін. Законність існує не тільки у формі загального, але особливого та одиничного, що відіграє важливу роль у практичній діяльності правоохоронних органів. Законність виявляє себе лише через дії суб'єкта права, які функціонують у суперечливій об'єктивній дійсності. На ступінь її стану суттєвий вплив мають об'єктивні та суб'єктивні чинники, зовнішні і внутрішні суперечності

Теоретико-методологічний аналіз ролі і місця законності переконливо засвідчує, що вона відіграла важливу роль у філософсько-правових концепціях.

Філософсько-правові ідеї законності розвивали в своїх працях Платон, Аристотель, Цицерон, Ф.Аквінський, Т.Гоббс, Г.Гроцій, Дж.Локк, Ш.Монтеск'є, К.Гельвецій, Ф.Вольтер, Ж.Ж.Руссо, Е.Кант, Г.Гегель, К.Маркс. Цій проблемі надавали великого значення вітчизняні мислителі Г.Сковорода, Т.Шевченко, Б.Кістяківський, В.Липинський, П.Юркевич, М.Драгоманов, І.Франко та ін.

Як складне політико-правове явище законність розглядається у контексті її взаємозв'язків зі всіма сферами і соціальними інститутами суспільства.

Отже, філософсько-правові ідеї законності в працях мислителів Західної Європи і України є важливим теоретико-правовим підґрунтям для сучасної науки і соціальної практики, орієнтиром ефективної діяльності всієї правоохоронної системи держави.

У підрозділі 1.2. Поняття законності і дисципліни та їх аналіз у службовій діяльності працівників міліції значна увага приділяється аналізу теоретичних підходів науковців щодо визначення понять „законність” і „дисципліна”. В результаті теоретичних розвідок автор дійшов висновку, що законність – це соціально-правове явище, що включає принципи, методи та режим суворого і неухильного дотримання і виконання норм права всіма учасниками суспільних відносин, спрямованих на захист політико-демократичного устрою держави, прав і свобод громадян України.

Законність і дисципліна працівників міліції матеріалізується в їх службовій діяльності, яка є сукупністю адміністративно-організаційних засобів і морально-психологічної готовності щодо виконання професійних функцій, які ґрунтуються на вимогах Конституції України, Законах України, Присязі працівника ОВС, наказах МВС України та статутах, спрямованих на суворе дотримання законності і дисципліни. Службова діяльність за своїм змістом і обсягом як вид входить до більш широкого родового поняття „діяльність”.

Службова діяльність володіє своїм змістом, формою, принципами і методами функціонування, які тісно взаємопов'язані із законністю і дисципліною

працівників міліції.

У службово-професійній діяльності працівників ОВС, окрім законності, суттєву роль відіграє дисципліна. В дисертації розглядається діалектика зв'язку законності і дисципліни. Законність виступає підсумковим інтегративним критерієм оцінки службової діяльності працівників ОВС, а дисципліна – органічною складовою чітко визначеного нормативного режиму їх функціонування. Законність у правовій системі охоплює і впливає на більше коло її елементів, ніж дисципліна. Законність, без дисципліни в службовій діяльності працівників міліції просто не може себе реалізувати, остання – необхідний атрибут її існування і функціонування. Законність виявляє та оцінює зміст, стан і рівень дисципліни, отже, стосовно її, вона володіє більшим обсягом.

Дисципліна відіграє важливу роль в організаційно-адміністративному впорядкуванні діяльності всіх елементів і їх функціонуванні в державному механізмі. Її слід розрізняти через призму структурно-функціонального аналізу в зовнішньому і внутрішньому аспектах.

У роботі аналізуються соціально-правові суперечності, притаманні суспільним відносинам, та їх вплив на службову діяльність працівників міліції.

У підрозділі 1.3. Характеристика стану законності і дисципліни в службовій діяльності працівників міліції та їх вплив на забезпечення конституційних прав і свобод громадян автор аналізує стан законності і дисципліни, опираючись на принципи об'єктивності, науковості, послідовності, єдності історичного і логічного, теорії і практики.

Автором здійснена класифікація порушень законності і дисципліни працівниками міліції з урахуванням соціальної небезпеки і наслідків від неї. В першу чергу це стосується: 1) рядового і молодшого начальницького складу; 2) середнього начальницького складу; 3) старшого і вищого начальницького складу.

Аналіз прорахунків в адміністративній службі працівників міліції підтверджує недостатню ефективність застосування ними адміністративного законодавства. Поряд із упущеннями в професійній підготовці цієї категорії працівників, на фахових недоліках у їх службовій діяльності істотно позначається недосконалість чинного законодавства. Цим фактом та з іншими, проаналізованими в дисертації, засвідчено, що детермінантою існування цих недоліків є сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників. До чинників об'єктивного порядку можуть бути віднесені: по-перше, соціально-економічні умови (загальні соціально-економічні негаразди в державі, а як наслідок – недостатній рівень матеріального і соціального захисту працівників міліції); по-друге, недоліки і суперечливий характер нормативно-правової бази; по-третє, недосконалість організаційно-управлінських структур; по-четверте, недоліки у підборі, розстановці та вихованні кадрів; по-п'яте, низький рівень правової свідомості, культури і поведінки як громадян, так і частини правоохоронців, їх соціально-правовий захист, недоліки в адміністративно-управлінській сфері МВС України. Серед суб'єктивних чинників чільне місце посідає безвідповідальність, низькі самоконтроль і самооцінка, правова культура, недостатній рівень освіти професійно-фахової підготовки працівника, умови служби, морально-психологічний стан колективів і підрозділів органів внутрішніх справ.

Таким чином, проблема законності і дисципліни у службовій діяльності органів і підрозділів вимагає не тільки постійної уваги МВС України, а й і науково-теоретичних розвідок, які є важливим підґрунтям в практичній діяльності органів і підрозділів міліції щодо зміцнення законності, дисципліни і правопорядку в Україні.

У розділі 2. Вплив факторів і детермінант на стан законності у службовій діяльності міліції зазначено, що на стан законності і дисципліни суттєвий вплив мають фактори та детермінанти, перш за все, соціально-правовий захист працівників міліції, а також політичні, морально-психологічні та релігійні чинники, їх роль у зміцненні законності і дисципліни серед особового складу.

У підрозділі 2.1. Класифікаційна характеристика факторів та детермінант і їх вплив на зміцнення законності і дисципліни серед працівників міліції показані структурні складові аналізу зазначеної проблеми (структурно-компонентний аналіз, структурно-функціональний аналіз, структурно-динамічний аналіз) та разом із ними, критерії класифікації, аномалії та деформації, помилки у службово-професійній діяльності; напрями профілактики негативних явищ у діяльності ОВС.

Структурно-компонентний аналіз дає змогу виявити усталені функціональні зв'язки, їх логічну впорядкованість та чітке системно-структурне співвідношення. Опираючись на теоретико-методологічну базу *структурно-функціонального аналізу*, законність слід розглядати як систему, що існує і проявляє себе через зміст, форму і принципи, і як підсистему – органічну частину права, і як елемент.

Структурно-динамічний аналіз визначає законність як складне багатфакторне явище, яке за своєю структурою є абстрактною і в той час конкретно-реальною категорією.

У дисертації розглядається класифікація помилок у службовій діяльності. Серед об'єктивних факторів і детермінант, які впливають на стан законності, автор виділяє наступні: 1) матеріально-духовні; 2) нормативно-правові; 3) організаційно-управлінські; 4) науково-теоретичні; 5) кадрово-професійні.

Суб'єктивні фактори та їх вплив на забезпечення законності і дисципліни слід класифікувати: 1) за змістом і формою службової діяльності; 2) за спрямованістю дій; 3) за рольовою поведінкою; 4) за мотивацією щодо виконання своїх службових обов'язків; 5) за морально-психологічним станом.

У роботі розглядається професійна деформація працівників та її вплив на забезпечення законності і дисципліни. Наголошено, що важливу роль у боротьбі з професійною деформацією відіграє профілактика, яку, на думку дисертанта, слід проводити в таких основних напрямках: 1) науково-теоретичному; 2) організаційно-адміністративному; 3) відновлювально-реабілітаційному; 4) психолого-педагогічному; 5) кадровому.

Науковий аналіз критеріїв класифікації, умов факторів і детермінант щодо зміцнення законності і дисципліни серед особового складу органів і підрозділів внутрішніх справ дає можливість більш детально і всебічно виявити ті елементи, що стоять на заваді і сприяють існуванню та функціонуванню негативних явищ в органах і підрозділах міліції.

У підрозділі 2.2. Соціально-правові засади захисту особового складу працівників міліції під час проходження ними служби, як важливий чинник профілактики правопорушень розглядається одна з актуальних проблем у службовій діяльності працівників міліції. На підрозділи адміністративної служби міліції лягає вся відповідальність щодо забезпечення громадського порядку і безпеки громадян, їм доводиться працювати вкрай напружено і нерідко – нелегких умовах.

За роки Незалежності при виконанні службових обов'язків загинуло 830 працівників міліції, поранено – 5407. Спостерігається негативна тенденція агресивної злочинної спрямованості криміналітету проти працівників міліції (в середньому, за рік реєструють понад 40 тис. подібних випадків).

Не тільки злочини, що вчиняються стосовно міліції, а й адміністративні проступки мають суспільно-небезпечний характер. Так, згідно із статистичними даними МВС України, впродовж 1999-2002 р. щодо працівників міліції вчинено 189713 проступків, притягнуто до відповідальності 186696 осіб, що становить 98% від загальної кількості зареєстрованих випадків вчинення адміністративних проступків зазначеної категорії, з них до адміністративного арешту притягнуто 11346 осіб (61%); оштрафовано 51158 (28%); застосовано виправні роботи до 3964 осіб (2%).

Соціально-правовий захист працівників правоохоронних органів слід розглядати в трьох аспектах: 1) захист як громадян, згідно з Конституцією України; 2) захист як соціального інституту представників держави; 3) соціально-правовий захист у внутрішньо-системних відносинах.

Суттєвим чинником, що негативно впливає на морально-психологічний стан особового складу, в тому числі – на забезпечення законності, є призупинення пілґ, а також недостатнє фінансування ОВС.

Серед складних соціальних потреб, з якими зіткнулися працівники міліції, – проблема житла. Обмеженість фонду оплати праці та невирішеність соціальних проблем стають причиною недоукомплектування особового складу і, як наслідок, – значний некомплект у службах і підрозділах, в основному, адміністративної служби міліції.

Прогалини і суперечності в соціально-правовій політиці породили багато аномалій, серед яких суттєвою проблемою залишається обов'язковість державного особистого страхування.

У багатьох країнах світу реалізується і ефективна система професійного захисту поліцейського. Дисертант наводить приклади з практики, що склалася, зокрема, у США та в Російській Федерації.

Правовий захист працівників міліції у зв'язку з його професійно-службовою специфікою має низку обмежень, закріплених у відповідних нормативно-правових актах, і варто, на нашу думку, продовжувати пошук щодо їх компенсації працівникам міліції. Автор дисертації робить висновок, що незадовільна соціально-правова захищеність створює серйозні підстави для деформації професійної і правової свідомості та поведінки працівників міліції.

У підрозділі 2.3. Політичні, морально-психологічні і релігійні чинники та їх роль у зміцненні законності і дисципліни серед працівників міліції

зазначається, що в політичній організації суспільства, міліція є невід'ємною і важливою частиною. І хоча міліція є деполітизованою, це не означає її абсолютне відсторонення від політики. Навпаки, міліція своєю службовою діяльністю відіграє важливу роль в реалізації політики держави. Міліція як вид несе в собі родові якості держави, її зовнішньої і внутрішньої політики, з державою її пов'язують численні внутрішні зв'язки: структурні (як частина і ціле), генетичні (створюються державою і функціонує як її інститут), функціональні (виконує функції держави із забезпечення правопорядку), юридичні (діє відповідно з вимогами Конституції та нормативно-правовими актами), економічні (веде боротьбу із злочинністю в економічній сфері, впливає на стан економічної стабільності), ідеологічні (захист конституційного ладу держави і його політико-правове обґрунтування), виховні (виховання у громадян поваги до закону, нормативно-правових приписів тощо).

На дотримання і зміцнення законності та дисципліни в органах і підрозділах мають вплив морально-психологічні чинники. Тільки опираючись на методологію вивчення об'єктивних причин і умов та суб'єктивно-психологічних факторів поведінки, працівники міліції можуть краще розуміти дію тих чи інших психологічних механізмів, що негативно впливають на мотиваційну спрямованість працівника у його службовій діяльності.

У дисертації аналізується роль характеру емоційно-вольової сфери та інших суб'єктивних чинників на стан поведінки правоохоронця. Наголошено, що суттєву роль у процесі адаптації працівника до умов служби та його службової діяльності відіграє колектив, сім'я та соціальне оточення. Аналіз взаємин між працівниками міліції свідчить про значну роль керівника-начальника у створенні здорового морально-психологічного клімату в колективі.

У формуванні високих морально-психологічних і духовних якостей особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ відіграють релігійні чинники. Релігія, як свідчить історія цивілізації, здатна виконувати роль морально-психологічного підґрунтя, зміцнюючи і посилюючи віру в необхідність забезпечення законності й правопорядку у службовій діяльності працівника, підвищуючи якість виконання ним свого обов'язку.

У дисертації сформульовані рекомендації щодо зміцнення духовності серед особового складу міліції України, співпраці з різними релігійними конфесіями.

Третій розділ „Організаційно-управлінські аспекти забезпечення законності та профілактики правопорушень у службовій діяльності органів міліції” присвячений сутності кадрової політики та її впливу на становлення і формування особистості правоохоронця. Важливим чинником у зміцненні законності і дисципліни, профілактики правопорушень є взаємодія і партнерство особового складу ОВС із населенням і громадськими формуваннями. У цьому процесі важливу роль відіграють громадська думка та ЗМІ.

Підрозділ 3.1. Роль кадрової політики у зміцненні законності і дисципліни та профілактики правопорушень серед особового складу міліції В ньому йде мова про те, що кадрова політика – це політично-правова, організаційно-управлінська, ідейно-виховна діяльність держави та ОВС, спрямована на відбір, підготовку, розстановку і виховання особового складу органів і підрозділів внутрішніх справ із метою ефективного виконання ними службових обов'язків, що

передбачають забезпечення законності, боротьбу зі злочинністю, захист прав і свобод громадян України.

Розглядаючи сутність кадрової політики, автор формулює основні її принципи та класифікує і виділяє п'ять найбільш важливих блоків даного питання, об'єктивні і суб'єктивні фактори впливу на стан і зміцнення законності та дисципліни.

Перший блок стосується професійного відбору, у процесі якого вивчається фізичний статус (стан фізичного та психічного здоров'я); загальний інтелектуальний рівень; уміння і навички; схильності та ціннісні орієнтації; соціальне оточення; особливості кандидата.

Другий блок стосується підготовки фахівця - правоохоронця у навчальних закладах МВС України.

Третій блок вважається службово-професійним, адаптаційним. Він характерний для випускників навчальних закладів, яким належить адаптуватися до умов проходження служби.

До четвертого блоку віднесено питання розстановки і виховання персоналу.

П'ятий блок стосується профілактики правопорушень із боку працівників міліції. У роботі підкреслюється, що дотримання законності і дисципліни у службовій діяльності працівника міліції серйозно впливає на його просування по службі, так званий „кар'єрний ріст”.

У роботі аналізуються критерії відбору на вищі посади, наставницько-кураторська діяльність, застосування новітніх технологій психодіагностики.

У підрозділі 3.2. – Партнерські відносини міліції з населенням та їх роль у зміцненні законності та профілактики правопорушень - підкреслюється, що вивчення взаємовідносин міліції і населення базуються на дотриманні всезагальних методологічних принципів пізнання, зв'язку науки з практикою.

Автор, опираючись на принцип історико-логічного пізнання, аналізує проблеми взаємовідносин міліції і населення в колишньому СРСР, а також сучасний стан взаємин поліції і громадян в США та Великій Британії.

У дисертації акцентується увага на проблемі конфліктів між міліцією і громадянами, а також на формах і методах тісної співпраці і партнерства між ними

Важливою проблемою, що нині стає все більш актуальною, є забезпечення законності і правопорядку міліції в екстремальних ситуаціях та під час масових заходів.

У дисертації автор аналізує загальну та професійну культуру поведінки правоохоронців, проблему культури спілкування міліції з громадянами, що стає все більш актуальною.

Автор дисертації доходить висновку, що взаємодія міліції і населення має суттєвий вплив на профілактику правопорушень із боку правоохоронців. Політика партнерства окреслює основні напрями і пріоритети службової діяльності працівників міліції. Тісна співпраця і взаємодія з громадськістю дає можливість виявити існуючі проблеми в службовій діяльності особового складу.

Партнерський взаємозв'язок міліції з державними і комерційними структурами і громадськістю сприяє вирішенню існуючих соціально-економічних,

побутових, матеріально-технічних проблем в ОВС. Тісна співпраця міліції і населення є важливим чинником морально-психологічного впливу, формування в особового складу відповідальності за забезпечення законності і дисципліни. Взаємодія і партнерство міліції та населення сприяє формуванню у суспільстві високої правової культури і свідомості, боротьби з рецидивами правового нігілізму

У підрозділі 3.3. – Громадська думка і ЗМІ та їх вплив на забезпечення законності та профілактики правопорушень у службовій діяльності працівників міліції – показано, що важливим джерелом зміцнення законності і дисципліни в ОВС є соціальна інформація про оцінку їх службової діяльності і в цьому аспекті важливу роль відіграє громадська думка та ЗМІ. В дисертації відзначається суттєва роль громадської думки щодо обґрунтованого наукового аналізу, нових підходів у формуванні та здійсненні організаційно-управлінської стратегії МВС. Управління процесом боротьби зі злочинністю і адміністративними правопорушеннями передбачає постійне вивчення громадської думки, зокрема, про роботу органів і підрозділів адміністративної служби міліції з метою прийняття своєчасних і ефективних управлінських рішень, удосконалення їх службової діяльності, виявлення й усунення причин, що сприяють існуванню та поширенню негативних суджень про роботу міліції та її окремих представників.

У цьому аспекті в полі зору громадськості перебуває службова діяльність дільничних інспекторів міліції, ППСМ та працівників Державної автомобільної інспекції. Опираючись на соціологічні дослідження, автор простежує оцінку населенням діяльності міліції. Наголошується, що для громадськості характерні як довіра, підтримка і співробітництво з ОВС, так і відчуження, нагромадження негативних емоцій і оцінок, виникнення конфліктних ситуацій між населенням і правоохоронцями. Розглянуто важливу роль ЗМІ у формуванні громадської думки щодо службової діяльності ОВС.

ВИСНОВКИ

У висновках викладені загальні підсумки дослідження, сформульовані основні наукові положення та рекомендації, пов'язані із дотриманням забезпечення законності і дисципліни та профілактики правопорушень у службовій діяльності органів і підрозділів працівників міліції, що становлять зміст дисертації:

1. Реалізація законності в політико-правовій діяльності міліції України у повному обсязі неможлива без творчого осмислення реального стану і застосування науково обґрунтованої методології, фундаментальною основою якої є весь спектр філософсько-теоретичних категорій, концепцій сформульованих у різні історичні періоди існування людства.

2. На стан законності і дисципліни в службовій діяльності органів міліції впливають об'єктивні та суб'єктивні фактори і детермінанти. Суперечливість між постійно зростаючими вимогами з боку держави і суспільства щодо забезпечення законності і належного громадського порядку та можливістю їх повної реалізації в умовах об'єктивних детермінант, морально-психологічного і фізичного перевантаження особового складу, надмірної тривалості робочого часу, недоліків у системі адміністративно-службового управління, постійного понаднормового залучення працівників для забезпечення громадської безпеки призводить до

конфліктів, перевищень службових повноважень, а як наслідок – до неефективності в службовій діяльності, що спричиняє законне незадоволення населення та громадськості.

3. В організаційно-управлінській діяльності МВС України спостерігається збільшення кількості відомчих правових актів управління, де особливо простежується тенденція вузькоспеціалізованого та поверхового аналізу існуючих в міліції проблем, розроблення у зв'язку з цим недосконалих науково-обґрунтованих рекомендацій, що призводить, врешті-решт, до дублювання функціональних обов'язків різних управлінь і служб.

4. Сучасні об'єктивні реалії вимагають кардинального переосмислення ролі і місця міліції в суспільстві, її відповідальності за стан законності, правопорядку, охорони прав і свобод громадян. У зв'язку з цим, перш за все, необхідно прийняти Закон України „Про органи внутрішніх справ України”, в якому варто закріпити наступні положення: визначити загальні права й обов'язки осіб рядового і начальницького складу міліції; розширити обсяг соціально-правового захисту працівників міліції; конкретизувати правовий статус жінок, умови проходження ними служби в органах і підрозділах, а також регламентувати ряд інших важливих аспектів їх функціонування. Особливості сучасної діяльності працівників міліції України вимагають оновлення цілої низки законів України та інших нормативно-правових актів.

5. Вирішення проблеми соціального захисту істотно позначається на службовій діяльності працівників міліції, особливо в частині відшкодування моральних і матеріальних збитків, яких вони зазнають під час виконання службових обов'язків. У цьому зв'язку заслуговує на розгляд доповнення ст. 21-22 нині чинного Закону України «Про міліцію» таким положенням: *«Моральна шкода (приниження честі, гідності, престижу, а також заподіяння шкоди здоров'ю, знищення майна та ін.), що призводить до морально-психологічних переживань і страждань. Матеріальна шкода, заподіяна працівнику міліції у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, відшкодовується державою із статей витрат Бюджету в розмірі, що визначається з урахуванням у кожному конкретному випадку вини відповідача та інших обставин, передбачених законодавством України»*. При цьому в нормативних актах мали б знайти відображення і конкретні положення, щодо: а) посилення відповідальності (як адміністративної, так і кримінальної) за вчинення протиправних дій відносно членів сім'ї працівника міліції, що були викликані виконанням ним службових обов'язків; б) надання переваги його свідченням перед свідченням цивільних осіб у випадку затримання останніх за порушення чинного законодавства; в) передбачення відповідальності громадян за зведення клевету на працівника міліції з метою уникнення відповідальності за протиправні дії.

6. Суттєвою проблемою у службовій діяльності особового складу органів і підрозділів міліції залишається її оцінка за так званими „показниками”. Важливим є досвід поліції в зарубіжних країнах, де критерієм вважаються не показники, а рівень правового захисту та соціальної допомоги громадянам. Доцільно з цією метою розробити *«Положення про службові обов'язки працівників органів внутрішніх справ»*, що дозволило б чітко визначити обов'язки, вимоги, мету,

принципи, форми, методи, завдання, а також права конкретного працівника міліції. Це дозволить конкретизувати роботу працівників міліції на займаній посаді і здійснити оцінку результатів його службової діяльності. Існує об'єктивна необхідність створення спеціальних апеляційних служб при всіх обласних управліннях внутрішніх справ, метою яких став би захист конституційних прав і свобод, честі і гідності кожного правоохоронця.

7. Проблема зміцнення законності і дисципліни значною мірою залежить від відбору, виховання і розстановки кадрів. У цьому аспекті назріла необхідність розробити „*Основні концептуальні заходи щодо удосконалення відбору кадрів в ОВС*”, де необхідно передбачити чіткий зворотний зв'язок між відомчими навчальними закладами МВС і практичними органами міліції та висновки про рівень професійної придатності, морально-психологічної і фізичної готовності молодого офіцера міліції.

Враховуючи актуальність проблеми, доцільно у ВНЗ МВС України ввести спеціальний навчальний курс „*Проблеми законності і дисципліни та профілактики правопорушень в ОВС*”, в зміст якого включити питання сучасних правових ідей, педагогіко-правових технологій та позитивного практичного досвіду.

8. Важливу роль у функціонуванні органів і підрозділів міліції, забезпеченні законності і дисципліни відіграє рівень їх управління. Чинні методики висунення працівників на керівні посади недостатньо ефективні. Одним із напрямів удосконалення цієї діяльності є проведення серед особового складу міліції опитування (анкетування) щодо діяльності керівників органів і підрозділів, дотримання ними законності, формування здорового морально-психологічного клімату, гуманізму і справедливості у службовій діяльності.

Гуманізація діяльності міліції, посилення соціальної спрямованості в їх роботі викликає необхідність розширення представництва в її органах і підрозділах жінок.

9. Серйозним завданням органів і підрозділів міліції слід вважати продовження зміцнення на місцях матеріально-технічної бази.

Враховуючи наявність плинності кадрів в органах міліції (загалом) і недокомплект вакантних посад у службах дільничних інспекторів міліції, патрульно-постової служби міліції (зокрема), доцільно розробити нове Положення про проходження служби в ОВС з урахуванням службового навантаження, зростання соціальних суперечностей, змін у криміногенній ситуації, рівня соціально-правового захисту працівників міліції.

На думку дисертанта, поліпшенню діяльності громадських формувань буде сприяти підготовка і прийняття „*Положення про роботу громадських формувань Рад зборів молодшого та середнього начальницького складу патрульно-постової служби міліції*”. Доцільно практикувати один раз на рік на рівні МВС України проведення нарад із найкращими працівниками, зокрема дільничними інспекторами міліції, з обміну досвідом їх службової діяльності, застосовувати інші форми і методи роботи.

10. Суперечності і прогалини в чинному законодавстві, деякі положення в нормативно-правових актах є недосконалими, недостатньо прописаними, що

створює проблеми у службовій діяльності працівників міліції, у зв'язку з цим, з метою поглибленого вивчення нормативно-правових документів, доцільно проводити з особовим складом у системі службової підготовки спеціальні психолого-правові тренінги нестандартних ситуацій в умовах оперативного прийняття рішення працівником міліції, коли закон недостатньо регулює певні суспільні відносини або таке врегулювання в ньому не передбачено.

Боротьба зі злочинністю та її профілактика повинні базуватися на всебічному науково-обґрунтованому аналізі і прогнозуванні соціальних процесів, що вимагає підготовки низки нормативно-правових актів та програм, серед яких повинні бути розроблені і прийняті Закон України «Про запобігання і профілактику правопорушень в Україні», а також «Концептуальні заходи щодо профілактики правопорушень в органах, підрозділах внутрішніх справ».

Із метою профілактики правопорушень в органах і підрозділах міліції слід активніше вивчати громадську думку з питань дотримання законності, рівня загальної та правової культури, комунікації та професійних якостей працівників. Для цього пропонується створити Центр соціологічних досліджень і професійно-службового моніторингу при МВС України, що дасть можливість, зокрема, узагальнювати оперативну інформацію про стан законності і забезпечення громадського порядку в Україні.

Список опублікованих автором праць за темою дисертації

1. Ряшко О. В. Громадяни і міліція – партнери. Форми і методи співробітництва (політико-правовий аспект) // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2002. – Вип. 1. – С. 217-231.
2. Ряшко О. В. Теоретико-філософські засади дотримання законності правоохоронними органами // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління. – 2003. – №3-4 (7-8). – С.57-64.
3. Ряшко О. В. Проблема законності в теоретичних працях мислителів античності, середньовіччя та періоду європейського класицизму (філософсько-правовий аспект) // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 1. – С.327-335.
4. Ряшко О. В. Забезпечення законності в адміністративній діяльності міліції // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 2. – С.119-131.
5. Ряшко О. В. Вплив політичних факторів на забезпечення законності в адміністративно-службовій діяльності ОВС // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 3. – С.181-193.
6. Ряшко О. В. Громадська думка і ЗМІ та їх роль у забезпеченні законності і правопорядку в службовій діяльності міліції громадської безпеки // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2004. – Вип. 1. – С.267-283.
7. Ряшко О. В. Роль духовних чинників у формуванні правової свідомості працівників ОВС України // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2004. – Вип. 2 (2). – С. 333-345.
8. Ряшко О. В. Соціально-правовий захист працівників ОВС як важливий чинник забезпечення законності правоохоронцями // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2004. – Вип. 3. – С.130-144.

9. Ряшко О. В. Кадрова політика в ОВС як фактор забезпечення законності та профілактики правопорушень серед особового складу // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2005. – Вип. 1. – С.171-187.

10. Ортинський В. Л., Остапенко О. І., Ряшко О. В. Поліція США: Посібник. – Львів. – 2003. – 140 с.

11. Ряшко О. В. Культура спілкування працівника міліції з населенням – важливий чинник формування іміджу правоохоронця України // Проблеми формування іміджу дільничних інспекторів міліції в умовах становлення громадянського суспільства в Україні: Матер. міжнар. наук. – практ. конфер. (24-25 квіт. 2004р. Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ: ВОНДР та РВД ПЮІ МВС України, 2004. – С. 98-107.

12. Понятійний апарат КК України та його роль у практичній діяльності працівників ОВС // Міжнар. наук. конфер. Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення”. 7-8 квіт. 2006р., м. Львів. – С. 252-255.

13. Політика взаємовідносин і співробітництва органів внутрішніх справ і населення у колишньому СРСР (історико-політичні аспекти) // Проблеми взаємопорозуміння ОВС з населенням. Матеріали міжвузівської курсантської (студентської) науково-практичної конференції. Донецьк, 26 жовтня 2001 року. – Донецьк: ДІВС, 2002. С. 413-420.

14. Проблема забезпечення законності, дисципліни і правопорядку в адміністративно-службовій діяльності міліції України (на матеріалах дисертаційних досліджень вітчизняних науковців 1994-2003 рр.) // “Механізм правового регулювання у правоохоронній діяльності в умовах формування громадянського суспільства”. – Львів. – 30 квіт. 2004. – С. 104-113.

15. Морально-правова відповідальність як важливий фактор забезпечення законності і правопорядку в службовій діяльності ОВС // Проблеми формування правосвідомості молоді в сучасних умовах розвитку української державності. Матеріали курсантсько-студентської наукової конференції 22 жовтня 2004 р. Львів, 2005. – С. 122-126.

АНОТАЦІЯ

Ряшко О.В. Законність у контексті профілактики правопорушень в службовій діяльності міліції України. – *Рукопис*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Київський національний університет внутрішніх справ. – Київ, 2006.

Дисертація присвячена теоретичним і практичним питанням законності і дисципліни та профілактики правопорушень у службовій діяльності органів і підрозділів міліції України.

Аналізуються сутність та зміст категорій законності і дисципліни як філософсько-теоретичних феноменів, діалектика їх взаємозв'язку, проблеми їх впливу у службовій діяльності працівників міліції.

У дисертації проводиться комплексне наукове узагальнення впливів об'єктивних і суб'єктивних факторів та детермінант на порушення законності і

дисципліни у службовій діяльності працівників міліції. Досліджується стан дисципліни та законності, роль профілактики, соціально-правовий захист працівників, а також кадрова політика, формування загальної та правової культури працівників міліції. Обґрунтовуються положення, що у забезпеченні правопорядку працівниками міліції важливе значення має громадська думка, зв'язок міліції з населенням і ЗМІ, що сприяє створенню якісно нової основи зміцнення службово-професійного і морально-психологічного потенціалу правоохоронців, недопущенню правопорушень серед працівників, спрямуванню їх роботи на забезпечення законності і дисципліни у службовій діяльності.

Дисертація має практичне значення для вдосконалення профілактики правопорушень у службовій діяльності міліції України, виховної, соціально-психологічної роботи в органах і підрозділах міліції України.

Ключові слова: законність, дисципліна, службова діяльність, профілактика правопорушень, кадрова політика, партнерство, духовність, правова свідомість, правова культура, морально-правова відповідальність.

АННОТАЦІЯ

Ряшко Е.В. Законность в контексте профилактики правонарушений в служебной деятельности милиции Украины. – *Рукопись*.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Киевский национальный университет внутренних дел. – Киев, 2006.

Диссертация посвящена теоретическим и практическим вопросам законности, дисциплины и профилактики правонарушений в служебной деятельности органов и подразделений милиции Украины, раскрывается методологическая база исследуемой проблемы.

Анализируется сущность и содержание категорий законности и дисциплины как философско-теоретических феноменов, диалектика взаимосвязи, проблемы их проявления в служебной деятельности сотрудников милиции. Значительное место в диссертации уделено анализу теоретико-философских концепций мыслителей Западной Европы и Украины о роли и месте законности и справедливости в обществе и государстве.

В диссертации проводится комплексное научное обобщение влияний объективных и субъективных факторов и детерминант на нарушение законности и дисциплины в служебной деятельности сотрудников милиции, классификационная характеристика факторов и детерминант и их влияние на укрепление законности и дисциплины среди работников милиции. Исследуются состояние дисциплины и законности, роль профилактики и социально-правовой защиты сотрудников, а также кадровая политика, формирование общей и правовой культуры сотрудников милиции. Наряду с отечественными реалиями даётся анализ системы отношения государства к правозащитникам непосредственно в Российской Федерации, США.

Обосновываются положения о том, что в обеспечении правопорядка сотрудниками милиции важное значение имеет общественное мнение, связь милиции с населением и СМИ, что обеспечивает создание на качественно новой основе усиление служебно-профессионального и морально-психологического

потенциала среди правозащитников, направление их работы на обеспечение законности и дисциплины в служебной деятельности.

Диссертация имеет практическое значение для усовершенствования профилактики правонарушений в служебной деятельности сотрудников милиции Украины, воспитательной, социально-психологической работы в ОВД. Автором диссертации предложены собственные трактования ряда терминов: “законность”, “служебная деятельность”, “профилактика правонарушений”, “внутренняя дисциплина”, “морально-правовая ответственность”, “правовое сознание”, “кадровая политика”, “служебная тщательность”.

Ключевые слова: законность, дисциплина, служебная деятельность, профилактика правонарушений, кадровая политика, партнерство, духовность, правовое сознание, правовая культура, морально-правовая ответственность.

SUMMARY

Ryashko O. V. Legality in the Context of the Measures for the Prevention of Offences in the Official Activities of the Militia of Ukraine. – Manuscript.

The dissertation for the Scholarly Degree of Candidate of Law in speciality 12.00.07 administrative law and procedure; financial law; information law. Kyiv National University of Internal Affairs. Kyiv, 2006.

The dissertation deals with the theoretical and practical problems of legality and discipline and the measures for the prevention of offences in the official activities of the organs and subdivisions of the militia of Ukraine.

The essence and the contents of the categories of legality and discipline as the philosophical-theoretical phenomena, the dialectics of their correlation, and the problems of their influence in the official activities of the militiamen are analysed.

The complex scientific generalization of the influence of the objective and subjective factors and the determinants on the legality and discipline offences in the official activities of the militiamen is carried out in the dissertation. The state of legality and discipline, the role of the preventive measures, the social and legal protection of the militiamen, the personnel policy, and the formation of the general and legal culture of the militiamen are studied. The statement, that the public opinion, the connection of the militia with the public and mass media is of great importance in the law enforcement by the militiamen, is stated. They assist in the creation of the qualitatively new basis of the strengthening of the service-professional and moral-psychological potential of the law enforcements officers, the exclusion of offences among the militiamen, the direction of their activities on the law and discipline enforcement in their official activities.

The dissertation has practical value for the improvement of the measures for the prevention of offences in the official activities of the militia of Ukraine, for the educational, social-psychological work in the organs and subdivisions of the militia of Ukraine.

Key words: legality, discipline, official activity, measures for the prevention of offences, personnel policy, partnership, spirituality, legal conscience, legal culture, moral and legal responsibility.

Підписано до друку 21.09.2006 р. Формат 60x90/16.
Ум. друк. арк. 1,9. Обл.-вид. арк. 1,9.
Тираж 100. Зам. 838.

ДП “Друкарня ГВ УМВСУ у Львівській області”
вул. М. Кривоноса, 1, Львів, 79008.